

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

Микола ІЛІСАРЕВСЬКИЙ

«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність: С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

спеціалізація: С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма: Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни: обов'язкова

факультет: ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ханова Олена В'ячеславівна,
к.геогр.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних та логістики

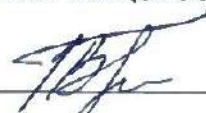
Протокол № 1 від 27.08.2025 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

 Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізацією С1.02 Міжнародні економічні відносини другого (магістерського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

 Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

 Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних процесів» складена відповідно до освітньо-професійної програми до освітньо-професійної програми підготовки фахівців: другого (магістерського) рівня спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних процесів» є формування у здобувачів знань і навичок сучасних методів аналізу та моделювання міжнародних економічних процесів, опрацювання статистичних даних з міжнародних джерел, застосування економетричних та програмних інструментів для прогнозування глобальних тенденцій і оцінювання викликів нової економіки.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- розуміти сучасні методологічні підходи до дослідження міжнародних економічних процесів та їх прикладне значення;
- збирати й обробляти статистичні дані з міжнародних баз для аналізу соціально-економічних тенденцій;
- розраховувати та застосовувати економетричні й багатовимірні методи для виявлення закономірностей та побудови прогнозів;
- моделювати й оцінювати міжнародні економічні процеси з використанням спеціалізованого програмного забезпечення.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни для підготовки	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
12 год.	8 год. (у т.ч. 2 год. ауд., 6 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
54 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
0 годин	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні завдання та проблеми у сфері економіки та міжнародних економічних відносин в умовах невизначеності та змін, шляхом проведення наукових досліджень, впровадження інновацій, а також генерування нових ідей у контексті навчання та професійної діяльності.

ЗК 2(1). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2(2). Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3(2). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5(2). Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

СК 1(1). Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК 3(1). Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК 4(1). Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження

СК 6(1). Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК 7(1). Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

ФК 1(2). Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК 5(2). Здатність застосовувати кумулятивні знання, науковотехнологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

ПРН 7(1). Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8(1). Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науковоаналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 9(1). Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 10(1). Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН 2(2). Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій ПРН 3(2). Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 5(2). Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

ПРН 8(2). Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

ПРН 10(2). Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін

Мегатренди міжнародних економічних відносин; Кон'юнктура світових ринків

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія збору та аналізу економічної інформації

Огляд сучасних методів збору економічної інформації, включаючи великі дані. Використання інформаційних технологій для збору та обробки інформації. Методика економічного аналізу: якісні, кількісні, описові методи. Міжнародні стандарти збору та аналізу (OECD, UNCTAD, IMF, WB). Підходи до аналізу глобальних економічних викликів.

ЗК 2(1), 2(2), 3(2), 5(2); СК 1(1), 3(1), 4(1); ПРН 7(1), 8(1), 10(1), 3(2)

Тема 2. Прогнозування та аналіз часових рядів

Основи кореляційного та регресійного аналізу. Економетричні моделі для прогнозування глобальних економічних змін. Оцінка адекватності та точності економетричних моделей. Приклади прогнозів для міжнародної торгівлі, інвестицій, фінансових ринків.

ЗК 2(1), 5(2); СК 1(1), 4(1), 6(1); ПРН 8(1), 9(1), 10(1), 5(2)

Тема 3. Економетричний та багатовимірний аналіз

Основні етапи статистичного дослідження. Взаємозв'язки соціально-економічних процесів. Статистичні індекси та їхнє застосування для глобального аналізу. Кластерний та факторний аналіз економічних даних. Метричне та неметричне багатовимірне шкалювання. Побудова інтегральних оцінок для аналізу глобальних економічних систем.

ЗК 2(1), 3(2); СК 3(1), 4(1); ПРН 8(1), 9(1), 10(1), 3(2)

Тема 4. Моделювання економічних процесів

Детерміновані та стохастичні моделі. Види моделей: матеріальні та ідеальні, функціональні та структурні. Вибір моделей для аналізу різних економічних процесів. Прогнозування на основі економіко-математичних моделей. Практичне застосування моделювання для аналізу глобальних економічних тенденцій.

ЗК 2(1), 5(2); СК 1(1), 6(1), 7(1); ПРН 7(1), 9(1), 8(2)

Тема 5. Інформаційні та комп'ютерні технології у дослідженні міжнародних процесів

Використання сучасних програм для аналізу даних: MS Excel, SPSS, EViews. Автоматизація аналізу даних та побудова економічних моделей. Інтерактивні звіти та візуалізація даних. Практичні приклади застосування ІТ для аналізу міжнародних економічних процесів.

ЗК 2(2), 3(2); СК 4(1), 6(1); ПРН 10(1), 2(2), 3(2)

Тема 6. Глобальні дисбаланси та виклики нової економіки

Оцінка глобальних дисбалансів (нерівність, екологічні виклики, фінансові ризики). Моделі адаптації та вирівнювання дисбалансів. Вплив глобальних викликів на міжнародні відносини. Закономірності розвитку нової економіки: інтелектуалізація, інформатизація, науково-технологічний обмін. Крос-регіональні порівняння та сценарне моделювання.

ЗК 2(1), 5(2); СК 1(1), 7(1); ФК 1(2), 5(2); ПРН 8(2), 10(2), 3(2).

3. Структура навчальної дисципліни для підготовки

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі						усього	у тому числі				
		л	п	сем.	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Методологія збору та аналізу економічної інформації	15	2	4				9	13		1			12
Тема 2. Прогнозування та аналіз часових рядів	15	2	4				9	15		1			14
Тема 3. Економетричний та багатовимірний аналіз	15	2	4				9	16	1	1			14
Тема 4. Моделювання економічних процесів	15	2	4				9	15		1			14
Тема 5. Інформаційні та комп'ютерні технології у дослідженні міжнародних процесів	15	2	4				9	15		1			14
Тема 6. Глобальні дисбаланси та виклики нової економіки	15	2	4				9	16	1	1			14
Усього годин	90	12	24				54	90	2	6			82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-2	Методологія збору та обробки економічної інформації	4
3-4	Прогнозування та аналіз часових рядів у міжнародній економіці	4
5-6	Економетричний та багатовимірний аналіз економічних даних	4
7-8	Моделювання міжнародних економічних процесів	4
9-10	Інформаційні та комп'ютерні технології у міжнародних дослідженнях	4
11-12	Глобальні дисбаланси та виклики нової економіки: аналітичні моделі	4
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1-2	Завдання 1. Формування інформаційної бази наукового дослідження Зібрати статистичні дані та аналітичні матеріали з міжнародних джерел (IMF, World Bank, UNCTAD, OECD, Eurostat тощо), що стосуються теми магістерської роботи. Провести їх первинну обробку у програмному середовищі (Excel або інше), підготувати короткий аналітичний звіт (2–3 стор.) із візуалізацією результатів.	9	12
3-4	Завдання 2. Прогнозування та аналіз часових рядів. Зібрати часові ряди ключових показників (наприклад, ВВП, інфляція, зовнішньоторговельний обіг, обсяг інвестицій) для країни/регіону/сектора, що досліджується у магістерській роботі. Провести їх статистичний аналіз (динаміка, тренди, сезонність). Побудувати прогноз за допомогою економетричних моделей часових рядів (лінійних або нелінійних, ARIMA, експоненційне згладжування тощо). Оцінити точність прогнозу, подати результати у вигляді таблиць і графіків із короткими висновками.	9	14
5-6	Завдання 3. Економетричний та багатовимірний аналіз Провести аналіз структурних взаємозв'язків соціально-економічних процесів, релевантних темі магістерської роботи. Використати методи багатовимірної статистики (кластерний, факторний аналіз, багатовимірне шкалювання, інтегральні оцінки). Виконати розрахунки у програмному середовищі (SPSS, EVIEWS або інше). Результати оформити у вигляді аналітичної довідки (3–4 стор.) з інтерпретацією отриманих закономірностей і порівнянь.	9	14

7-8	Завдання 4. Моделювання міжнародних економічних процесів Розробити математичну модель для аналізу обраного аспекту магістерської роботи (наприклад, зовнішня торгівля, інвестиції, фінансові потоки, енергетика). Обґрунтувати вибір типу моделі (детермінованої чи стохастичної), провести розрахунки та представити висновки щодо практичної придатності моделі.	9	14
9-10	Завдання 5. Інформаційні та комп'ютерні технології у міжнародних дослідженнях Використати спеціалізоване програмне забезпечення (Excel, SPSS, EViews) для аналізу даних у межах теми магістерської роботи. Підготувати інтерактивний звіт із застосуванням інструментів візуалізації (таблиці, графіки, діаграми, дашборди). Додати короткі аналітичні висновки (2 стор.).	9	14
11-12	Завдання 6. Глобальні дисбаланси та виклики нової економіки Виявити ключові глобальні дисбаланси та виклики, які впливають на тему магістерської роботи (економічні, соціальні, екологічні, фінансові). Розробити адаптивну модель або сценарій їх нівелювання. Представити результати у формі презентації або аналітичного есе з висновками для міжнародної економіки.	9	14
Разом		54	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом. Однак, виконання практичних завдань та самостійної роботи передбачає виконання робіт, що базуються на матеріалах магістерських досліджень, що забезпечує індивідуалізацію, креативний підхід та врахування міжнародного аспекту досліджуваних процесів».

7. Методи навчання

Навчання у межах дисципліни «Методологія дослідження міжнародних економічних процесів» базується на поєднанні лекційних і практичних занять, інтерактивній взаємодії викладача і студентів, а також індивідуальній та дослідницькій роботі. Такий підхід забезпечує розвиток знань, умінь і навичок застосування сучасних методів аналізу міжнародних економічних процесів.

Під час викладання застосовуються словесні методи (пояснення, інструктаж, дискусія), наочні методи (демонстрація статистичних матеріалів, інтерактивних моделей, роботи з програмним забезпеченням MS Excel, SPSS, EViews), а також практичні методи (вправи з обробки даних, побудова моделей, дослідницькі завдання на базі міжнародних джерел).

За організаційним підходом навчання передбачає виконання індивідуальних і групових завдань, постановку дослідницьких проблем,

інтеграцію результатів у магістерські роботи, а також різні форми контролю – тестування, звіти, презентації та взаємооцінювання.

За логікою сприймання навчальний процес включає індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі та проблемні методи, які дозволяють поєднати відпрацювання алгоритмів, практичну цінність результатів і самостійний пошук оптимальних рішень у сфері міжнародних економічних досліджень.

8. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час усної співбесіди зі здобувачами за результатами виконання практичних завдань, перевірки розв’язання типових задач; перевірки розв’язання нетипових задач на використання знань в практичних ситуаціях;
- підсумковий контроль передбачає проведення екзамену з усього курсу

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... – теми

Поточний контроль – **60 балів**, з них:

- індивідуальне завдання №1 – 8 балів;
- індивідуальне завдання №2 – 10 балів;
- індивідуальне завдання №3 – 12 балів.
- індивідуальне завдання №4 – 12 балів.
- індивідуальне завдання №5 – 8 балів.
- індивідуальне завдання №6 – 10 балів.

Підсумковий контроль – **40 балів**, з них:

- 40 балів (20 тестів x 2 бали)

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він набрав не менше **25 балів з поточної успішності**.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних, індивідуальних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу з дисципліни: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5143>

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
0 – 49	незадовільно

Зарахування неформальної освіти

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» на підставі поданого пакету документів від здобувача освіти.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Ханова О.В. Дистанційний курс «Методологія дослідження міжнародних економічних процесів». URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5143>.
2. A Practical Guide to Static and Dynamic Econometric Modelling. Berlin : Springer, 2023.
3. Angrist J. D., Pischke J.-S. Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion, revised ed. Princeton, NJ : Princeton University Press, 202?.
4. Arbia G. A Primer for Spatial Econometrics. 2nd ed. College Station, TX : Stata Press, 2022.
5. Mills T. C. Modelling Trends and Cycles in Economic Time Series. 2nd ed. Cham : Springer, 2021. 412 p.
6. Stock J. H., Watson M. W. Introduction to Econometrics (Global Edition). Harlow : Pearson, 2020.
7. Zong P. The Art and Science of Econometrics. 1st ed. London – New York : Routledge, 2023.
8. Березька К. М. Економетрика: основи теорії та комп'ютерний практикум. Тернопіль : ЗУНУ, 2022.
9. Вовк В. Оптимізаційні методи і моделі : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 358 с.
10. Воропай Н. Л., Герасименко Т. В., Кирилова Л. О. та ін. Економіко-математичні методи та моделі : навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Мацкул. Одеса : ОНЕУ, 2018. 404 с.

11. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник. Харків : Знання, 2009. 222 с.
12. Козьменко О. Економіко-математичні методи та моделі (економетрика) : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2014. 405 с.
13. Лугінін О. Є. Економіко-математичне моделювання : навч. посібник. Київ : Знання, 2011. 342 с.
14. Малярець Л. М. Економіко-математичне моделювання : навч. посібник. Харків : ХНЕУ, 2010. 310 с.
15. Овчиннікова О. Стохастичне та нечітке моделювання міграційних процесів. Хмельницький : ХНУ, 2014. 249 с.
16. Плєскач В. Л. Моделювання фінансово-економічних процесів : монографія. Київ : КНТЕУ, 2010. 428 с.
17. Скицько А. Економіко-математичне моделювання : навчальний посібник. Чернівці : Технодрук, 2014. 230 с.

Допоміжна:

1. Грабовецький Б. Є. Економіко-статистичні моделі і методи: теоретико-прикладні аспекти : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2013. 213 с.
2. Лупан І. В. Комп'ютерні статистичні пакети : навч.-метод. посібник. Кіровоград, 2010. 218 с. URL: http://moodle.ndu.edu.ua/pluginfile.php/889/mod_page/content/1/Lupan_Avramenko_Komp_stat_pakety.pdf
3. Сучасні проблеми прогнозування соціально-економічних процесів: концепції, моделі, прикладні аспекти : монографія / за ред. О. І. Черняка, П. В. Захарченка. Бердянськ : Видавництво Ткачук, 2012. 542 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. EViews Tutorials. EViews – офіційний портал навчальних матеріалів. URL: <https://www.eviews.com/Learning/index.html>
2. Learning Resources. EViews — довідкові матеріали, відео, вебінари, підручник EViews Illustrated. URL: <https://www.eviews.com/general/learning.html>
3. Keil M.W. EViews 10 Tutorial / Princeton University. 2018. URL: https://www.princeton.edu/~mwatson/Stock-Watson_4E/eviews_tutorial_10_1.1.pdf
4. EViews 12 User's Guide. Irvine: IHS Global Inc., 2021. URL: <https://cdn1.eviews.com/EViews%2012%20Users%20Guide%20I.pdf>
5. Getting started with SPSS. The Open University. URL: <https://www.open.edu/openlearn/society-politics-law/sociology/getting-started-spss/content-section-0>
6. SPSS Tutorials – LibGuides. Kent State University. URL: <https://libguides.library.kent.edu/SPSS>

7. SPSS Tutorial. University of Illinois. URL: <https://guides.library.illinois.edu/spss>
8. UCLA OARC Stats – SPSS Section. UCLA. URL: <https://stats.oarc.ucla.edu/spss>
9. Laerd Statistics. SPSS guides. URL: <https://statistics.laerd.com>
10. NYU's SPSS Quantitative Analysis Guide. New York University. URL: <https://guides.nyu.edu/spss>
11. SPSS Tutorials – The Ultimate Guide to SPSS. URL: <https://www.spss-tutorials.com>
12. Penn Libraries – SPSS Starter Kit. University of Pennsylvania. URL: https://guides.library.upenn.edu/stat_packages/spss
13. UBC SPSS Workshop. University of British Columbia. URL: <https://researchcommons.library.ubc.ca/introduction-to-spss-for-statistical-analysis>
14. World Bank Open Data. World Bank. URL: <https://data.worldbank.org>
15. International Monetary Fund Data. IMF. URL: <https://www.imf.org/en/Data>
16. UNCTADstat. United Nations Conference on Trade and Development. URL: <https://unctadstat.unctad.org>
17. WTO Statistics Database. World Trade Organization. URL: <https://timeseries.wto.org>
18. Eurostat Database. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
19. Trade Map. International Trade Centre (ITC). URL: <https://www.trademap.org>
20. UN Comtrade Database. United Nations Statistics Division. URL: <https://comtradeplus.un.org>
21. Global Innovation Index. World Intellectual Property Organization (WIPO), INSEAD, Cornell University. URL: <https://www.globalinnovationindex.org>
22. Global Competitiveness Index. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report>
23. Human Development Reports. Human Development Index (HDI). United Nations Development Programme (UNDP). URL: <https://hdr.undp.org>
24. The World Factbook. Central Intelligence Agency (CIA). URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook>

12. Особливості навчання в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Методологія дослідження міжнародних

економічних процесів», режим доступу
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5143>.